

REFERAT Følgegruppen for Forebyggelse d. 22-02-2023

Mødedato Onsdag d. 22. februar 2023 kl. 13:00

Mødested Byrådssalen, Middelfart Rådhus

Indholdsfortegnelse

Velkomst og seneste nyt fra SSS og SSU.....	3
Godkendelse af Samarbejdsaftale for børn, unge og gravide med overvægt.....	4
Opfølgning Forløbsprogram for mennesker med depression.....	6
Revidering af Forløbsprogram for mennesker med hjertesygdom.....	8
Tværsektoriel opgave om tidlig opsporing af børn og unge med astma.....	9
Status på indsatser målrettet nikotinprodukter – input til Sundhedsaftalen.....	11
Kommende møder.....	13
Skriftlig orientering: ABC for mental sundhed på ungdomsuddannelser.....	14
Eventuelt.....	15

Punkt 1: Velkomst og seneste nyt fra SSS og SSU

Strategisk Sundhedsstyregruppe holdt møde den 25. januar, og referatet kan læses her: [Strategisk Sundhedsstyregruppe - Modelokale 7 - Spisestuen \(regionsyddanmark.dk\)](https://regionsyddanmark.dk/Strategisk-Sundhedsstyregruppe-Modelokale-7-Spisestuen).

Punkt 3, 4 og 5 om hhv. implementeringen af den tværsektorielle aftale på børne- og ungeområdet, ABC for mental sundhed og model for revidering kan have følgegruppens interesse. Sidstnævnte blev godkendt, og er vedlagt her. Dertil er den fremsendt til de andre følgegrupper samt klyngesekretariater til orientering og fremtidigt brug.

Formandskabet vil på mødet kort fortælle om drøftelserne på SSS mødet d. 25. januar 2023.

[Sundhedssamarbejdsudvalget afholdte møde den 6. februar 2023](#), hvor de igen drøftede visionerne til ny sundhedsaftale. Derudover kan punkt 6 om tilbud til børn og unge i mistrivsel i almen praksis være interessant for følgegruppens arbejde.

Beslutning

Mathilde orienterede fra mødet i SSS, om bl.a. det nye fokus på den tværsektorielle samarbejdsaftale på børn og ungeområdet, herunder at der bliver lavet en ny handleplan for implementering. Det videre arbejde udrulles på tværs af region og de 22 kommuner, men hver klynge har mulighed for lokalt at opprioritere konkrete indsatser.

SSU har drøftet visionerne til sundhedsaftalen, og nærmere indhold i ny sundhedsaftale drøftes igen på mødet i SSS den 22. marts.

Bilag

Model for revidering af fælles tværsektorielle aftaler.pdf

Punkt 2: Godkendelse af Samarbejdsaftale for børn, unge og gravide med overvægt

Baggrund

I februar 2019 var en række fagpersoner fra syddanske kommuner og sygehuse inviteret ind til en drøftelse om hvilke indsatser, der kunne bidrage til at indfri Sundhedsaftalens politiske mål. På baggrund heraf foreslog Følgegruppen for Forebyggelse, at der skulle udarbejdes en samarbejdsaftale med fokus på en bred og tidlig indsats målrettet hele familien, hvor alle relevante aktører inddrages.

I juni 2019 godkendte Sundhedskoordinationsudvalget forslaget om en samarbejdsaftale. Efter en række udfordringer med igangsættelse af arbejdet, grundet COVID-19, gik arbejdsgruppen i gang med opgaven i efteråret 2021. Forud for arbejdet blev der i vinteren 2020 gennemført en kortlægning af tilbud og indsatser i kommuner, praksis og sygehuse.

Følgegruppen for Forebyggelse godkendte høringsversionen af samarbejdsaftalen på møde den 12. oktober 2022, og den blev efterfølgende formandsgodkendt af formandskabet for Strategisk Sundhedsstyregruppe.

Formål og aftalens indhold

Formålet med samarbejdsaftalen er at styrke de tværsektorielle forløb og det tværgående samarbejde ved at kæde tidlig opsporing, forebyggelsestiltag og behandlingstilbud endnu tættere sammen. Målet er, at flest mulige børn, unge, familier og gravide får den rette indsats i rette tid. Der er i aftalen lagt særlig vægt på en helhedsorienteret tilgang, hvor såvel kliniske som psykosociale aspekter ved indsatsen er i centrum.

Samarbejdsaftalen skal sikre gennemsigtighed i forhold til henvisningsmuligheder, og den skal hjælpe med at styrke de lokale indsatser. Samarbejdsaftalen er bygget op omkring de situationer, hvor børn, unge og gravide med overvægt er i kontakt med sundhedsvæsenet.

Aftalen understreger, at overvægtsområdet er særdeles komplekst og består af mange aktører og faktorer. Der er sparsom videnskabelig evidens for hvilke indsatser, der virker på lang sigt i forhold til reduktion af vægt. Komplexiteten betyder, at der er i aftalen peges på behov for en koordineret og sammenhængende indsats, hvor der tages udgangspunkt i det enkelte menneskes behov, ressourcer, relationer og netværk.

Samarbejdsaftalen indeholder en række generelle anbefalinger samt specifikke anbefalinger af indsatser og samarbejde i forhold til de enkelte målgrupper.

Høring

Der er afgivet 13 høringssvar. Generelt har tilbagemeldingerne på høringsversionen af samarbejdsaftalen været meget positive.

Følgende tematikker var gennemgående i høringssvarene:

- Hvem har ansvar for hvilke opgaver? – Det bør præciseres
- Tovholderrollen – Hvad indebærer det? Det bør præciseres
- Økonomi og ressourcer, herunder opgaveglidning

På baggrund af de indkomne høringssvar er der foretaget justeringer i udkastet til ny samarbejdsaftale. Der er udarbejdet en samlet oversigt over høringssvarene, hvoraf der fremgår en kort beskrivelse af, hvordan de enkelte høringssvar er håndteret. Det justerede udkast til samarbejdsaftalen og oversigten over håndteringen af høringssvarene fremgår af bilag (rød: ikke ændret/tilføjet, gul: drøftet og justeret af arbejdsgruppen, grøn: er ændret/tilføjet). De områder, der er justeret efter høringssvarene, er markeret med gult i aftaleteksten.

Proces

Såfremt udkastet til ny samarbejdsaftale for børn, unge og gravide med overvægt godkendes, sendes det til endelig godkendelse i Strategisk Sundhedsstyregruppe. Aftalen sendes efterfølgende til behandling i Sundhedssamarbejdsudvalget og til lokal implementering i sundhedsklyngerne. Anbefalingerne til implementeringsarbejdet er indskrevet i samarbejdsaftalen.

Indstilling

Det indstilles, at Følgegruppen for Forebyggelse

- Godkender udkast til ny samarbejdsaftale for børn, unge og gravide med overvægt

- Indstiller samarbejdsaftalen til godkendelse i Strategisk Sundhedsstyregruppe
- Drøfter det videre arbejde med hensyn til implementering og videreformidling til sundhedsklyngerne

Beslutning

Følgegruppen ser overvejende positivt på aftalen. Aftalen beskriver kompleksiteten på området, og samtidig at der mangler evidens for hvad der mere konkret virker, når vi taler om at forebygge og behandle overvægt. Følgegruppen foreslår dog, at der endnu tydeligere fremgår at der mangler evidens på konkrete tiltag, og man derfor i samarbejdsaftalen stiller forslag til indsatser, fx ved at fremhæve de gode erfaringer fra igangværende indsatser.

Særligt fra kommunernes side er der, også efter høringsperioden, fortsat fokus på samarbejdsaftalens anbefalinger til nye opgaver, der beskrives i forbindelse med målgruppen 16-24 årige. I aftalen lægges der op til at kommunen skal varetage en tovholderfunktion for målgruppen. Normalvis er det almen praksis der varetager denne rolle, men det kræver at den unge med overvægt selv henvender sig henvender sig hos den praktiserende læge. Ligesom sygehuset, inddrages almen praksis typisk først, når der opstår følgesygdomme til overvægten.

Anbefalingen om tovholderfunktionen på denne målgruppe vil derfor være en ny opgave for kommunerne, og følgegruppens bekymring er at aftalen afvises grundet dette, da denne opgave ikke er beskrevet, og at modellen for planlagte opgaveoverdragelser og nye opgaver bør anvendes i en sådan opgave. Følgegruppen ønsker derfor præcisering heraf fra arbejdsgruppen forud for behandling på strategisk sundhedsstyregruppe.

Derudover havde følgegruppen en drøftelse om hvorvidt ordet ”anbefalinger” fra kommunernes side vil blive associeret med fx anbefalinger fra Sundhedsstyrelsen, der forventes at blive fulgt. Derfor foreslås det at anvende termer som eksempelvis ”mulighed for”, ”forslag”, ”råd” eller lignende. Alternativt skal det i aftalens begyndelse gøres tydeligere hvilke forventninger, der er ift. igangsættelse af anbefalingerne lokalt.

Følgegruppen er enige om, at der i klyngerne er mulighed for at foretage lokale tilpasninger, samt at beslutte om der skal anvendes klyngemidler til at udvikle konkrete indsatser til målgruppen.

Såfremt arbejdsgruppen kan nå at justere aftalen til, kan denne fremsendes til godkendelse i SSS efter skriftlig behandling i følgegruppen.

Selve implementeringsdelen blev ikke drøftet yderligere. Det indstilles også til SSS om at vurdere, om der skal nedsættes en tværregional gruppe, der skal følge implementeringen af aftalen, og i så fald, hvem denne skal referere til.

Konklusion:

Arbejdsgruppen bedes justere følgende i aftalen

- Præcisering af tovholderfunktionen for målgruppen 16-24 årige, herunder også en præcisering af, at det er et forslag til en lokal indsats samt en forklaring om at funktionen kan placeres, der hvor det lokalt giver bedst mening.
- Tydeliggørelse af hvilke forventninger, der ligger i ordet anbefalinger og herunder også præcisering af, at det er op til klyngerne og de lokale samarbejder at vurdere hvilke indsatser, der kan igangsættes, med fokus på, om der er tale om opsporende arbejde eller om udbredelse af tilbud til målgruppen, med henblik på, at målgruppen i højere grad selv henvender sig.

Følgegruppen modtager den justerede aftale pr. mail til skriftlig godkendelse snarest muligt.

Bilag

Samarbejdsaftale for børn unge og gravide med overvægt 080223_udkast.pdf

Oversigt over høringssvar med bemærkninger om løsningsforslag 080223.docx

Oversigt over positive bemærkninger til samarbejdsaftalen

Punkt 3: Opfølgning Forløbsprogram for mennesker med depression

Baggrund

Forløbsprogram for mennesker med depression blev godkendt af Sundhedskoordinationsudvalget d. 8/12 2020, og implementeringen af forløbsprogrammet er igangsat. I forbindelse med igangsættelse af implementeringen af forløbsprogrammet, modtog Følgegruppen for Forebyggelse spørgsmål ang. monitorering og effektmål, da dette ikke fremgår i forløbsprogrammet. På baggrund af følgegruppens drøftelse, og efterfølgende samarbejde med kompetencegruppen for monitorering, fremsendte følgegruppen i november 2021 tre baseline spørgsmål til kommunerne. Disse spørgsmål blev fulgt op med et uddybende spørgeskema i november 2022, for at få et indblik i, om forløbsprogrammet er igangsat efter hensigten. Se tidslinjen i bilag.

Spørgeskema

Kommunerne er ved både baseline og den opfølgende undersøgelse blevet spurgt om følgende:

- Tilbyder kommunen en koordinerende kontaktperson til patienter med depression?
- Hvilken faglighed repræsenterer den koordinerende kontaktperson?
- Hvilke fagpersoner inddrager den koordinerende kontaktperson i forbindelse med fællesmøder med borgeren?

Sekretariatet har modtaget besvarelser fra 15 kommuner^[1] d. 27/1 2023:

Sundhedsklynge Fyn	3
Sundhedsklynge Lillebælt	3 (ex. Vejen og Billund, der medregnes i SVS)
Sundhedsklynge SVS	5
Sundhedsklynge SHS	4

Primære resultater fra undersøgelsen

- Ved baseline undersøgelsen havde 5 kommuner igangsat implementering af forløbsprogrammet. I slutningen af januar 2023 har 13/15 igangsat systematisk implementering af forløbsprogrammet; hovedparten i efteråret 2020/foråret 2021.
- Den koordinerende kontaktperson er tilknyttet Sundhedsafdelingen hos 53% af respondenterne, arbejdsmarkedsområdet hos 27%, og de resterende oplyser, at det afhænger af borgerens primære tilknytning eller "andet".
- Det fremgår af besvarelserne, at kommunerne samarbejder på tværs af forvaltningsområder (primært mellem sundhed- og arbejdsmarkedsområde) i forhold til målgruppen.

Generelt har det været vanskeligt for kommunerne at fremskaffe data, der estimerer længden af sygeperiode (med diagnosen *depression*) samt data der viser, hvor mange borgere der fastholdes på arbejdsmarkedet med depressionsdiagnose. Årsagen hertil er, at arbejdsmarkedet ikke laver opgørelser omkring varighed af ledighed for specifikke lidelser, og at manuel fremskaffelse af data vurderes at ramme over mål i dette tilfælde. Et par kommuner har dog lavet manuelle træk. Disse viser, at indsatser på tværs af fagområder i høj grad er en del af processen, for at borgerne kan vende tilbage til arbejdsmarkedet. Der kan dog ikke påvises en selvstændig/isoleret "effekt" af forløbsprogrammet.

De indkomne besvarelser viser, at kommunerne har etableret et tættere samarbejde, særligt mellem sundhedsområde og arbejdsmarkedsområde, til gavn for borgerne. I mange tilfælde var dette etableret i forvejen, og forløbsprogrammet har været med til at styrke det tætte samarbejde. Forløbsprogrammet er et "redskab i værktøjskassen" i arbejdet med mennesker med depression i kommunerne, og giver, sammen med andre, tværgående indsatser, et godt grundlag for samarbejdet med borgere med depression.

Det fremgår af besvarelserne, at mange kommuner prioriterer samarbejdet, og at fælles planer samt koordinering omkring fælles borgere på tværs af forvaltninger foregår i det daglige – med eller uden "officiel" forløbskoordinator, da koordinatorfunktionen ofte varetages af den medarbejder, som borgeren har primær tilknytning til. Samarbejdet på tværs af fagområder kræver dog kontinuerlig, ledelsesmæssig opbakning og fokus.

Konklusion

Kommunerne arbejder i høj grad med at koordinere forløb for borgere på tværs af forvaltninger, uanset

diagnoseproblematik. Forløbsprogrammet anses som et redskab i værktøjskassen, og der er gennemgående tilfredshed omkring det. Det kræver dog kontinuerlig ledelsesmæssigt fokus at få det tværfaglige til at fungere optimalt internt i organisationerne, uanset hvilken diagnose, der er tale om.

Den videre proces

Resultaterne fremsendes sundhedsklyngerne til videre behandling her. Sekretariatet foreslår, at der ikke følges yderligere op på forløbsprogram for mennesker med depression fra Følgegruppen for forebyggelse, da det vurderes, at der på forskellig vis arbejdes med forløbsprogrammet lokalt, og at indsatserne tilpasses lokale muligheder. T

Indstilling

Det indstilles, at Følgegruppen for Forebyggelse tager orienteringen til efterretning

[1] En kommune har oplyst, at de ikke implementerer forløbsprogrammet (politisk beslutning). Dette er dog ikke ensbetydende med, at indsatserne for borgerne ikke eksisterer, blot at kommunen ikke er med i nærværende opgørelse.

Beslutning

Forløbsprogrammet har styrket samarbejdet på tværs af forvaltningerne i kommunerne. Forløbsprogrammet kræver kontinuerlig ledelsesopbakning lokalt. Det har vist sig svært at fremskaffe data fra arbejdsmarkedsområdet, da der ikke registreres på diagnoseniveau, hvorfor håndholdte dataudtræk har været eneste mulighed.

Forløbsprogrammet giver mulighed for lokale tilpasninger, hvilket har vist sig meget positivt i forbindelse med implementeringen.

Følgegruppen tog orienteringen til efterretning. Opgaven afsluttes fra følgegruppens side.

Undersøgelsens resultater fremsendes klyngerne til orientering og evt. videre foranstaltning.

Bilag

Tidslinje.pdf

Bilag 1 - Sagsfremstilling 290921.docx

Bilag 2 - Henvendelse til fagligt, strategisk niveau ift. opfølgende monitorering af depressionsprogram.docx

Bilag 3 - Spørgeskema november 2022.docx

Tilbage melding til klyngerne.docx

Punkt 4: Revidering af Forløbsprogram for mennesker med hjertesygdom

Følgegruppen for forebyggelse besluttede på møde i oktober 2022, at forløbsprogrammet for mennesker med hjertesygdom skulle revideres indenfor rammerne af spor 1 i Model for revidering af tværsektorielle aftaler (se bilag under punkt 1). Arbejdsgruppen for kvalitetsudvikling på hjerteområdet (hjertesyd) har bidraget til revideringen.

Forløbsprogrammet er opdateret med faktuelle sager baseret på de nyeste vejledninger for hjerterehabilitering, herunder holdningspapirer fra Dansk Cardiologisk Selskab, Sundhedsstyrelsens anbefalinger, overenskomst for almen praksis (OK22), aftaler og beslutninger i Følgegruppen for Forebyggelse.

Derudover er der blevet en opmærksomhed på afsnit, der skal håndteres i en større revidering. Det drejer sig bl.a. om afsnittet om ernæringsindsatser samt et afsnit om kommunikation. Hvilken arbejdstest, der anvendes, er også aktuel at drøfte i forbindelse med en større revidering. Dertil skal der være en gennemgående drøftelse af brugen af begreberne forebyggelse og rehabilitering.

De konkrete ændringer markeret og beskrevet i forløbsprogrammet. Det samme er de afsnit, som skal gennemgås i en større revidering. For overblikkets skyld, er der i indholdsfortegnelsen markeret de væsentligste afsnit, hvori der er foretaget ændringer og/eller opdateringer. Grundet filens format, er denne sendt pr. mail til følgegruppen.

På mødet i oktober 2022 besluttede følgegruppen at en større revidering skal afvente de nationale kvalitetspakker.

Jf. spor 1 i Model for revidering af fælles tværsektorielle dokumenter, skal ”Det reviderede dokument blot godkendes af følgegruppen og ikke sendes i høring. Det skal vurderes, om andre fora skal orienteres herom.” Revideringen har i højere grad været udført som beskrevet i spor 2, men de foreslås alligevel, at det fastholdes at kun følgegruppen skal godkende dette.

Det er vurderingen, at ændringerne ikke er omfattende i en sådan grad, at der er behov for en ny implementeringsplan. Det foreslås, at følgegruppen samt arbejdsgruppen for kvalitetsudvikling på hjerteområdet gør opmærksom på denne revidering i eget bagland.

Indstilling

Det indstilles, at Følgegruppen for forebyggelse

- Godkender revideringen af forløbsprogram for mennesker med hjertesygdom
- Drøfter om andre fora skal orienteres herom

Beslutning

Følgegruppen godkendte de små justeringer, der er gjort i forbindelse med revidering af forløbsprogrammet ud fra spor 1 i Model for revidering af fælles tværsektorielle dokumenter.

Når forløbsprogrammet er justeret og grafisk klar, bliver det tilgængelig på hjemmesiden. Følgegruppen og arbejdsgruppen for kvalitetsudvikling på hjerteområdet orienteres herom.

Følgegruppen drøftede tidsperspektivet for en større revidering. Det er tydeligt, at der er afsnit i forløbsprogrammet der kræver en gennemgang ift. evidens på området. Derudover afventes der fortsat nationale kvalitetspakker samt indsatsen vedr. Tele-hjertesvigt.

Sekretariatet undersøger nærmere vedr. igangsættelse af en større revidering, samt giver forslag til hvor denne opgave kan placeres til næstkommende møde i følgegruppen.

Punkt 5: Tværsektoriel opgave om tidlig opsporing af børn og unge med astma

Baggrund

Med udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens undersøgelsesprogram^[1], har SydKIP (afdeling i regionens praksis afdeling) udarbejdet anbefalinger til en implementeringsplan, hvoraf dele vedrører det tværsektorielle samarbejde og indsatser i kommunerne. Følgegruppen for forebyggelse fik derfor til opgave at undersøge, i hvilket omfang undersøgelsesprogrammet er implementeret i kommunerne og om der er behov for at styrke samarbejdet mellem børneafdelingerne, almen praksis og kommuner. Følgegruppens sekretariat har fremsendt et spørgeskema til lederne af de kommunale sundhedsplejersker, for at afdække området.

Resultater

Der er d. 30/1 2023 indkommet besvarelser fra 17 ud af 22 kommuner.

Alle kommunale sundhedsplejersker arbejder opsporende ift. astma og allergi i forbindelse med indskolingsundersøgelser, mens næsten alle (15/17) også spørger til astma og allergi i forbindelse med udskolingsundersøgelsen.

29% af kommunerne anvender et spørgeskema i forbindelse med opsporingen af astma og allergi. De resterende kommuner anvender enten ikke et decideret spørgeskema/spørgeskema, eller blot udvalgte dele af et spørgeskema.

Kommunerne oplever ikke tekniske udfordringer i forbindelse med at sende eller modtage korrespondancer med almen praksis. Flere kommuner påpeger, at det ikke er alle læger, der benytter sig af muligheden for at sende korrespondancer og information til sundhedsplejen. Det stemmer overens med de observationer, der er beskrevet i "Anbefalinger for implementering af undersøgelsesprogram for astma hos børn og unge" [Dokumentvisning \(regionsyddanmark.dk\)](https://www.regionsyddanmark.dk/)

Der findes kun ganske få, kommunale tilbud til børn og unge med astma og allergi. Børn og unge henvises flere steder til egen læge og/eller sygehuset, når mistanken om astma og/eller allergi opstår, men der findes ikke et formaliseret samarbejde mellem sundhedsplejersker og almen praksis/sygehusene.

Konklusion på undersøgelsen

Alle respondenter arbejder med opsporing af astma og allergi hos børn og unge. 1/3 anvender spørgeskemaet fra Sundhedsstyrelsen/BørnUngeLiv, mens de resterende anvender andre, opsporende spørgsmål i forbindelse med ind- og udskolingsundersøgelsen eller dele af spørgeskemaet.

Når kommunernes sundhedsplejersker opsporer børn og unge med astma og/eller allergi, henvises til børneafdelingen eller egen læge via korrespondancer, dog uden at der eksisterer et formaliseret samarbejde.

Proces

Følgegruppens vurderinger fremsendes til SydKIP sammen med undersøgelsens resultater. Såfremt SydKIP vurderer, at der er behov for igangsættelse af tværsektorielle foranstaltninger til yderligere implementering, og inddragelse af Følgegruppen for Forebyggelse, forelægges dette Strategisk Sundhedsstyregruppe.

Indstilling

Det indstilles, at Følgegruppen for Forebyggelse

- Drøfter og vurderer behovet for yderligere tiltag fra kommunal side
- Godkender forslaget til den videre proces

[1] <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2016/~media/AC8F17D914B440DC8B157C31D75FB5A6.ashx>

Beslutning

Spørgeskemaerne fra BørnUngeLiv og Sundhedsstyrelsen er sammenlignet, og er samstemmende. 1/3 af kommunerne anvender spørgeskemaet, mens de resterende anvender dele af spørgsmålene, eller anvender andre redskaber til at belyse astma og allergi området.

Alle kommuner har dermed fokus på opsporing af astma og allergi, og henviser til egen læge, når symptomer på astma eller allergi opspores hos børn og unge. Der opleves ikke et formaliseret samarbejde med almen praksis om emnet

specifikt, og kommunerne savner respons fra lægerne, når de sender adviser. Det er ikke en kommunal opgave at behandle astma, hvorfor der kun er ganske få kommuner der har tilbud til børn og unge med astma.

Almen praksis er afhængige af, at børnene kommer ind i konsultationen.

Resultaterne sendes til SydKIP, der bedes tage stilling til behovet for yderligere assistance fra følgegruppen.

Bilag

Opfølgning tidlig opsporing af børn og unge med astma.docx

Punkt 6: Status på indsatser målrettet nikotinprodukter – input til Sundhedsaftalen

Følgegruppen præsenteres her for en status på forskellige initiativer vedrørende arbejdet med nikotinprodukter som grundlag for en drøftelse om hvordan der fremadrettet kan arbejdes med dette i det tværsektorielle samarbejde. Det forventes at blive et fokusområde i den ny sundhedsaftale.

Med Folketingets tobakslov gik vi den 1. august 2021 en røgfri fremtid i møde på ungdomsuddannelserne. Selvom røgfri skoletid også indebærer snus og andre røgfrie nikotinprodukter, ser man desværre, at udsigten til røgfri skoletid har medført en stigende tendens til at bruge snus og andet røgfri tobak som erstatning. Derudover er tilbagemeldingerne fra lærere, ledelse og alle der i øvrigt arbejder med unge rundt omkring i regionen, at det kan være svært at tale med de unge om snus og håndhæve forbuddene – ikke mindst fordi de voksne omkring de unge mangler viden om snus.

Resultater af evalueringen (2022) af projekt Røgfri Ungdomsuddannelse i Region Syddanmark bekræfter ligeledes, at problemerne med snus er store. Resultater viser, at snus og nikotinposer opleves som en stor udfordring på tværs af alle uddannelsesstyper. På tværs af alle uddannelserne vurderes det, at der gennemsnitligt er 15% af eleverne, der bruger snus eller nikotinposer dagligt. Tallet må formodes at ligge højere i virkeligheden, da det er de voksne om de unge (personale på skoler), der er respondenter på spørgeskemaet til evalueringen, og ikke de unge selv.

Status og opfølgning

Der blev afholdt et større netværksmøde i Vallensbæk den 4. oktober 2022 arrangeret af arbejdsgruppen bag [Myteromsnus](#) (2020), hvor mange relevante samarbejdspartnere deltog (heriblandt UngNorddjurs, Hjerteforeningen, Sund By netværket, Danske Gymnasier, Ungdomsringen, KL, Tandlægeforeningen, DGI, Danske Regioner, Kræftens Bekæmpelse samt arbejdsgruppen bag Myter om snus m.fl.).

Netværksmødet genererede nye ideer og tiltag i arbejdet med snus, mens andre tiltag var på vej før netværksmødet. Der er brug for opråb i kampen mod en tobaks- og nikotinfri ungdom, og indsatsen skal komme fra flere sider.

Hjemmesiden www.myteromsnus.dk har eksisteret siden 2020 og er en hjemmeside møntet til de voksne om de unge, hvor man kan få generel viden om, hvordan snus påvirker hjernen og kroppen.

Nyt fra Vidensråd for forebyggelse

I samarbejde med Madeclear har Vidensråd for Forebyggelse produceret en explainerfilm ”Sådan skader nikotin børn og unges hjerner” om nogle af de væsentligste skadevirkninger af børn og unges brug af nikotin. Derudover har Vidensråd for forebyggelse udarbejdet en ny rapport ”Nikotinforbrug blandt børn og unge”, som gennemgår hvilke indsatser, der vurderes at være effektive til at forebygge børn og unges brug af nikotin. Der er en online præsentation af rapporten. Det hele kan ses www.vidensraad.dk.

Snus på skoleskemaet

Undervisningsmaterialet ”[Gå op i Røg](#)” er målrettet elever 5.-9.klasse. Der er en håndfuld af øvelserne, der omhandler snus, og endnu flere øvelser, som kan bruges til at tale om både snus og rygning.

Hjemmesiden www.snusfornuft.dk er målrettet unge. Her kan unge selv undersøge, hvad der op og ned i forhold til snus, og hvordan man kommer godt i gang med et snusstop. Man kan bl.a. høre om den unge mand, Samet, fortælle om sin afhængighed, og hvorfor han stoppede.

Sundhedsstyrelsen

Sundhedsstyrelsen har udarbejdet en kampagne målrettet forældre ”Nikotin er farligt for dit barn” og kan ses på <https://www.sst.dk/da/Nikotin>.

Rådgivningsmaterialer

De ti kommuner på Vestegnen og Sydamager samt de Sønderjyske kommuner arbejder på en version 2 af materialet ”[Illustrationer til dialog med unge om tobak og nikotin](#)”. Det forventes færdigt i foråret 2023.

Debatindlæg

Sund By Netværkets temagruppe om tobak har sammen med formandskabet i Sund By Netværket udgivet en kronik i Sundhedsmonitor om ”52 kommuner i opråb: Børn og unges alarmerende forbrug af nikotinprodukter kalder på fælles handling”.

Kræftens Bekæmpelse

Kræftens Bekæmpelse arbejder på undervisningsmaterialer til gymnasier om snus og nikotinprodukter. I første omgang udgives materiale til samfundsfag, som bliver tilgængeligt til sommer. Kræftens Bekæmpelse har i regi af Røgfri Fremtid sendt nyhedsbreve ud til partnere hvor også snus bliver en del af indholdet. Kræftens Bekæmpelse/Røgfri Fremtid planlægger sammen med KL to temadage om snus/nikotinprodukter i marts måned.

Ligeledes henledes også en opmærksomhed på DR's udsendelse om puffbars https://www.dr.dk/drtv/episode/kontant_-puff-bars-_nikotin-til-boern_364700

Indstilling

Det indstilles, at Følgegruppen for Forebyggelse

- Drøfter håndteringen af snus og andre nikotinprodukter fremadrettet med det formål at give det videre som input til den ny sundhedsaftale

Beslutning

Følgegruppen drøftede mulige indsatser og vinkler i det kommende arbejde med nikotinprodukter. Der er ingen tvivl om, at det er et område, der allerede fylder rigtig meget, og hvor vi er oppe imod en industri, der hele tiden producerer nye produkter.

Følgegruppen har følgende overvejelser, som kan viderebringes til SSS:

- Der skal igangsættes noget, så vi kan drage os flere erfaringer med dette arbejde. Der er ingen nem løsning.
- Der kan igen bruges rammer som i Røgfri Fremtid og ABC for mental sundhed, men der skal også tænkes nyt, da de "kendte" veje måske overses af den unge målgruppe.
- Der hejses et spørgsmål om, om kampagner i deres traditionelle form virker. Det er afgørende hvem det er, der taler til de unge. Vi skal ramme den rette og en helt særlig form for kommunikation til de unge.
- Samarbejde med den lokale tandpleje
- Pres på nationale reguleringer ift. salg, udbud og håndtering.
- Inddrage de unge i udarbejdelsen af indsatsen

Punkt 7: Kommende møder

Næste mødes afholdes virtuelt den 19. april 2023.

Følgende er på listen over punkter:

- Drøftelse af følgegruppens opgaveportefølje med henblik på at prioritere ift. ny sundhedsaftale – det nuværende porteføljestyringsværktøj (opgaveoversigt) er vedhæftet som bilag.
- Samarbejdsaftaler ift. sårbare gravide og amb. PLUS (drøftes på Fødeplansudvalget den 11/4)
- Godkendelse af forløbsprogram for borgere med lænderygbesvær
- Evaluering af Tværsektoriel aftale på børn- og ungeområdet

Beslutning

Vi mødes fysisk næste gang den 19. april.

Punkter til kommende møder:

- Drøftelse af følgegruppens opgaveportefølje med henblik på at prioritere ift. ny sundhedsaftale – det nuværende porteføljestyringsværktøj (opgaveoversigt) er vedhæftet som bilag.
- Samarbejdsaftaler ift. sårbare gravide og familieambulatoriet PLUS (drøftes på Fødeplansudvalget den 11/4)
- Godkende forløbsprogram for borgere med lænderygbesvær – er aktuelt i høring
- Ammepolitik – sendes snart i høring
- Evaluering af tværsektoriel aftale på B&U
- Opsamling på hjertedrøftelse, revideringsproces, aktører

Bilag

Porteføljestyringsværktøj februar 2023.pdf

Punkt 8: Skriftlig orientering: ABC for mental sundhed på ungdomsuddannelser

Baggrund

Region Syddanmark tilsluttede sig partnerskabet i marts 2021 og 22 kommuner i Syddanmark har ligeledes tilsluttet sig partnerskabet.

Regionsrådet besluttede i december 2020, at der skulle udvikles et regionalt projekt vedr. ABC for mental sundhed på ungdomsuddannelserne med inspiration fra projektet Røgfri Ungdomsuddannelse. Projektet 'ABC for mental sundhed på ungdomsuddannelser og FGU' blev godkendt af Regionsrådet i september 2021.

ABC på ungdomsuddannelser og FGU

Efter at Region Syddanmark tilsluttede sig partnerskabet for ABC i marts 2021 og vedtog et projekt vedrørende ABC i september 2021, modtog kommuner, ungdomsuddannelser og FGU (Forberedende Grunduddannelser) i marts måned 2022 en invitation til samarbejdet omkring indsatsen 'ABC for mental sundhed på ungdomsuddannelser og FGU' af regionsrådsformanden.

Med indsatsen inviteres kommuner og ungdomsuddannelser til i fællesskab med Regionen at sætte mental sundhed højt på dagsordenen og at arbejde sammen i en koordineret indsats for at bryde den negative tendens med stigning i andelen af unge med dårlig mental trivsel. Formålet er at fremme den mentale sundhed for unge i Syddanmark gennem styrkelse af et fælles sprog, videndeling, handling og gode rammer.

I projektet stilles en række indsatser og værktøjer til rådighed for ungdomsuddannelser, FGU'er og kommuner. Indsatserne skal være med til at skabe et fælles sprog og opbygge et fællesskab omkring arbejdet med mental sundhed og trivsel på tværs af ungdomsuddannelser, kommuner, lokalsamfund og Region. I dette samarbejde vil der være et særligt fokus på at skabe bedre overgange for de unge mellem grundskole og ungdomsuddannelse. Der arbejdes ligeledes med at skabe sammenhæng mellem igangværende regionale og kommunale indsatser samt lokale indsatser på ungdomsuddannelser. Flere kommuner samarbejder med ungdomsuddannelser, FGU eller grundskolen med udgangspunkt i ABC-principperne og disse erfaringer ønskes udbredt til flere kommuner på lokale eller nationale netværksmøder.

I november 22 blev der afholdt Kickoff på indsatsen i Spinderihallerne i Vejle med stor deltagelse fra kommuner og ungdomsuddannelser i Syddanmark med over 180 deltagere. Heraf deltog 35 elever fra ungdomsuddannelser og FGU'er i Kickoff med en særligt tilrettelagt ungeworkshop om eftermiddagen, hvor elever blev klædt på til at arbejde med ABC i deres lokale elveråd. Workshopen blev udført af sundhedskonsulent, Mette Stoffer, Vejle Kommune og udviklingskonsulent Anne Kjær Christensen, Region Syddanmark. Mette Stoffer, Vejle Kommune og projektleder, Henriette Andersen, Region Syddanmark videregiver erfaringer fra ungeworkshoppen til Kommuner og andre medlemmer af det nationale ABC partnerskab på det nationale netværksmøde d.2.2.23. i Vejle.

Til Kickoff arrangementet i november 22 var der udarbejdet flere film med eksempler på, hvordan der arbejdes med at gøre noget aktivt, noget sammen og noget meningsfuldt rundt på ungdomsuddannelser i Syddanmark. Filmene findes på indsatsens hjemmeside- [ABC for mental sundhed på ungdomsuddannelser \(regionsyddanmark.dk\)](https://regionsyddanmark.dk). På hjemmesiden findes en række værktøjer og materialer til brug i arbejdet med trivsel på ungdomsuddannelser og FGU'er i Syddanmark.

Der er generelt stor opbakning til indsatsen og status på deltagelse i februar 2023 er at, 42 uddannelser deltager i indsatsen og flere kommuner støtter op. Alle 42 ungdomsuddannelser har modtaget et besøg og 13 har afholdt lokale ABC workshops med deltagelse fra 440 undervisere. 16 ungdomsuddannelser har fået en introduktion til fif (fællesskaber i fokus) med deltagelse fra 273 undervisere.

I foråret 2023 er der foreløbigt planlagt 12 workshops med deltagelse af over 500 undervisere og elever.

Beslutning

Ingen bemærkninger

Punkt 9: Eventuelt

Beslutning

Mathilde orienterede om at alle klyngerne har etableret et koordinerende organ bestående af repræsentanter fra region (somatik og psykiatri) samt kommunerne.

Ligeledes orienteres om sundhedsprofilen:

- Fra nationalt hold er der igangsat en midtvejs-profil med udgangspunkt i nationale spørgsmål fra Sundhedsprofilen 2021. Den udkommer marts 2024.
- De første spadestik er taget til sundhedsprofilen i 2025, da der netop er blevet sendt en evaluering af spørgsmål, anvendelse og proces omkring sundhedsprofilen 2021 ud til de kommunale kontaktpersoner (svarfrist 1. marts).
- Der nedsættes en arbejdsgruppe som sædvanlig når det mere konkrete arbejde med udarbejdelse af spørgsmål til 2025 skal igangsættes.